

Het GrensPark Kempen~Broek

Erwin Christis, Regionaal Landschap Kempen en Maasland, Winterslagstraat 87, B-3600 Genk, e-mail: erwin@rlkm.be

De naam van het GrensPark Kempen~Broek is geen toponiem, maar een verzonnen naam die in 2000 werd gegeven aan het 25.000 hectare grote gebied dat zich uitstrekt over de grens van de beide provincies Limburg en Noord-Brabant. Het robuuste gebied vormt een kruispunt van twee assen. De eerste as is een open ruimte verbinding die van noord naar zuid loopt. De tweede as is een verbinding via beken die van het Kempisch Plateau naar de Maasvallei stromen (west-oost). Het GrensPark Kempen~Broek maakt deel uit van de Nederlandse gemeenten Cranendonck, Nederweert en Weert en de Vlaamse gemeenten Bocholt, Bree, Kinrooi en Maaseik. De Belgisch - Nederlandse grens verdeelt het in twee min of meer gelijke delen [zie figuur op omslag III]. Door zijn ligging in de dichtbevolkte regio tussen Eindhoven, Venlo, Maastricht en Hasselt is het ook voor mensen een belangrijk gebied: om te wonen, te werken, te recreëren, te sporten of tot rust te komen. Dit themanummer laat u kennismaken met het Kempen~Broek als een mozaïek van landschappen, en als scharnierpunt voor droge en natte natuurverbindingen.

VLAKTE VAN BOCHOLT

Het GrensPark Kempen~Broek ligt in de Vlakte van Bocholt aan de voet van het Kempisch Plateau [figuur 2]. In het noorden gaat deze vlakte over in de Noord-Brabantse dekzanden. In het noordoosten verheft een hoger gelegen dekzandrug zich als een langwerpig eiland uit deze vlakte, het 'Eiland van Weert' [figuur 3].

De Vlakte van Bocholt ontstond als gevolg van erosie en tektonische verzakkingen in de Roerdalslenk. De Maas sleet hier in verschillende geologische tijdperken een vallei uit in het door haar afgezette zand- en grindpakket. Omdat dit in fasen gebeurde ontstonden meerdere Maasterrassen. Enkele verzakten door tektonische werking langs de Feldbiss-breuk. Hierdoor kwam de Vlakte van Bocholt opvallend lager te liggen dan het gebied ten westen van de breuklijn. Terwijl de overgang van de Maasvallei naar het Kempisch Plateau in het zuiden tussen Maasmechelen en Neeroeteren (Maaseik) abrupt is met een 40 m hoge steilrand, gaat het Kempisch Plateau in het noordoosten juist heel geleidelijk over in de Vlakte van Bocholt.

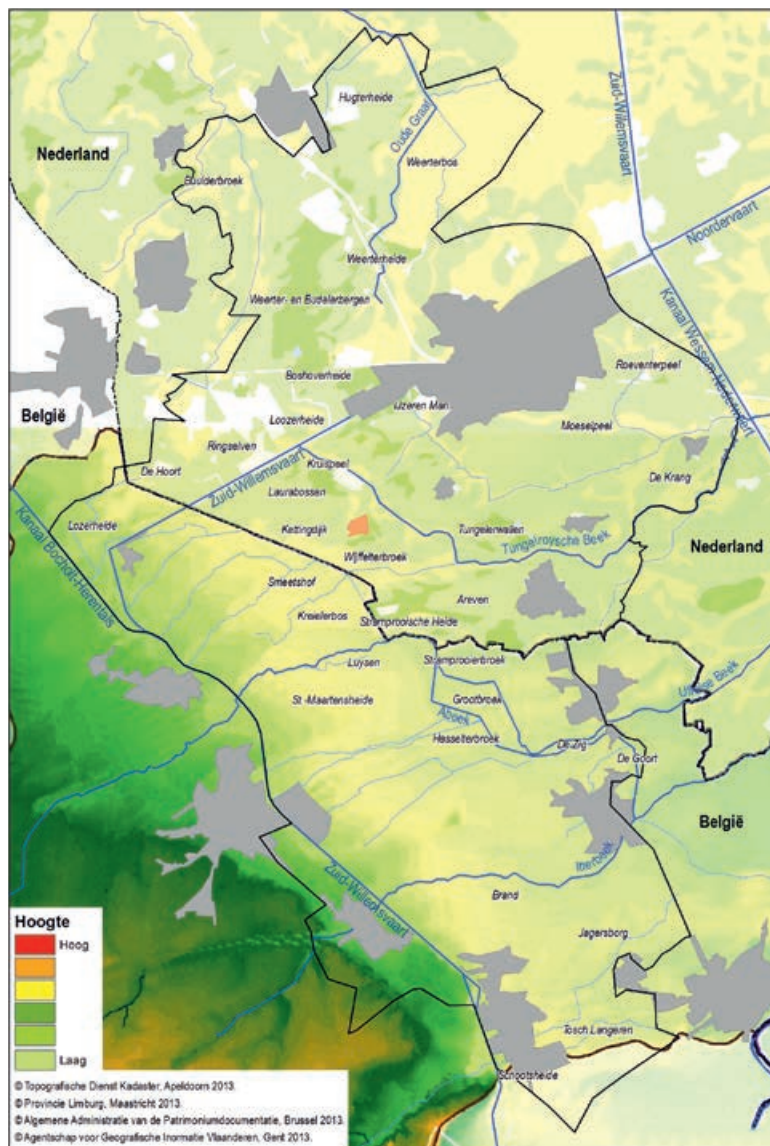
STUIFZANDEN, BEKEN EN MOERASSEN

De Vlakte van Bocholt werd duizenden jaren geleden bedekt met zand dat door de wind werd verstoven. Hierdoor ontstond een zacht golvend landschap met dekzandruggen en dalen. Door latere verstuivingen werden enkele van deze dalen aan de oostzijde afgesloten door paraboolduinen. Bekken met hun bron op het Kempisch Plateau kwamen op hun tocht naar de Maas terecht in

FIGUUR 1

In de Zig, gelegen tussen Kinrooi en Molenbeersel, zijn vijvers hersteld (foto: Erwin Christis).

FIGUUR 2

Hoogtekaart van het Grenspark Kempen-Broek en omgeving (bron: Oolder Advies, Ool-Herten 2014).

werden de beeksystemen sterk door de mens beïnvloed. De beken werden door de doorstroommoerassen getrokken om deze gedeeltelijk te ontwateren en om watermolens aan te drijven. In de tweede helft van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw werden afwateringskanalen zoals de Lossing en de Raam gegraven. Zij zorgden voor een bijkomende ontwatering en verdroging van de doorstroommoerassen. Deze ingrepen hebben gevolgen gehad op de samenstelling en migratiemogelijkheden van de visfauna (HOOGVELD *et al.*, 2014).

In de omgeving van Weert worden de moerassen ook wel als pelen aangeduid. Deze in grootte variërende schotelvormige laagten ontstonden in smeltwaterdalen of in natuurlijke laagten in het dekzand. Zij werden hoofdzakelijk gevoed met lokaal en regionaal kwelwater. De keten van pelen ten zuidoosten van Weert en Nederweert, met onder andere het Sarsven, De Banen, Roeventerpeel, Kootspeel en Moeselpeel, ligt in zo'n smeltwaterdal. De Kruispeel en de inmiddels ontgonnen Kalverpeel ten westen van Weert zijn kleinere, geïsoleerd liggende pelen, net zoals De Hoort en het Ringselven bij Budel-Dorp (zie ook VOORN, 2014). Bevers (*Castor fiber*) wisten reeds enkele jaren geleden vanuit de Maas de beken en de moerassen in het Kempen-Broek te bereiken (KURSTIENS, 2014). Hun voorbeeld wordt wellicht in de toekomst door de Otter (*Lutra lutra*) gevolgd. HOUBEN & KURSTIENS (2014) lichten toe welke maatregelen worden getroffen om de komst van de Otter zo goed mogelijk voor te bereiden. Het voorkomen van enkele bijzondere dagvlinders en soorten als

Boomkikker (*Hyla arborea*) onderstrepen eveneens het belang van grootschalig moerasherstel (VELING & VOSSEN, 2014; ENGELEN *et al.*, 2014).

OUDE ONTGINNINGEN

Tot in de Middeleeuwen werd het Kempen-Broek slechts kleinschalig ontgonnen en gebruikt. De reeds ontgonnen gronden bestonden uit heide, akkers en beemden in de beekdalen. De heiden en zandige akkers waren van groot belang voor een karakteristieke entomofauna (RAEMAKERS *et al.*, 2014). De open waterpartijen en moerassen gingen op de hogere gronden oorspronkelijk over in vochtige bossen en droog eiken-berkenbos. Vanaf de Middeleeuwen werden beken door de moerassen gegraven en werd veen gewonnen. Het areaal bos slonk zienderogen en de potstalcultuur zorgde voor een te intensief gebruik van de heide die hierdoor plaatselijk begon te verstuiven. De Tungelerswallen bij Tungelroy (Weert) is één van die stuifzandgebieden in het Kempen-Broek. JANSSEN *et al.* (2014) geven een beschrijving van dit gebied.

In de eeuwen nadien nam de grootschaligheid van de ontginningen toe. De natste delen van de moerassen gingen echter pas na 1865, na

deze vlakte, de slecht afwaterende Vlakte van Bochoolt. Daar waar de dalen waren afgesloten, vertraagde hun afstroming. Hierdoor en in combinatie met leemlagen in de ondergrond ontstonden grote vennen. Dit oppervlaktewater werd met lokale (uit de hogere dekzanden) en regionale (het Kempisch Plateau) kwel aangevuld [figuur 4]. In de loop der eeuwen verlandden deze vennen geheel of gedeeltelijk waardoor laagveen en in sommige gevallen hoogveen ontstond [figuur 3]. De beken zochten zich een weg door het moeras. In droge periodes volgde het water een vlechtwerk van geulen, maar in natte periodes kon het de volledige 'schotel' innemen. Aan de oostelijke zijde liep het water over de 'rand van de schotel' en stroomde het weer als beek verder naar de Maas. Vanwege dit kenmerk van deze moerassen worden ze hier doorstroommoerassen genoemd. Het Bocholter- en Wijffelterbroek, met daarin het Smeetshof, de Kettingdijk en het Wijffelterbroek als restanten, en het Grootbroek, waarvan De Luysen, de Mariahof, het Stramprooierbroek en de Zig [figuur 1] overblijfsels zijn, waren de grootste van deze moerassen in het Kempen-Broek. In de loop van de tocht van bron naar monding verandert de chemische samenstelling van zowel het oppervlakte- als grondwater. Dit zorgde in de doorstroommoerassen voor een gradiënt die garant stond voor een zeer gevarieerde begroeiing. Al sinds de Middeleeuwen

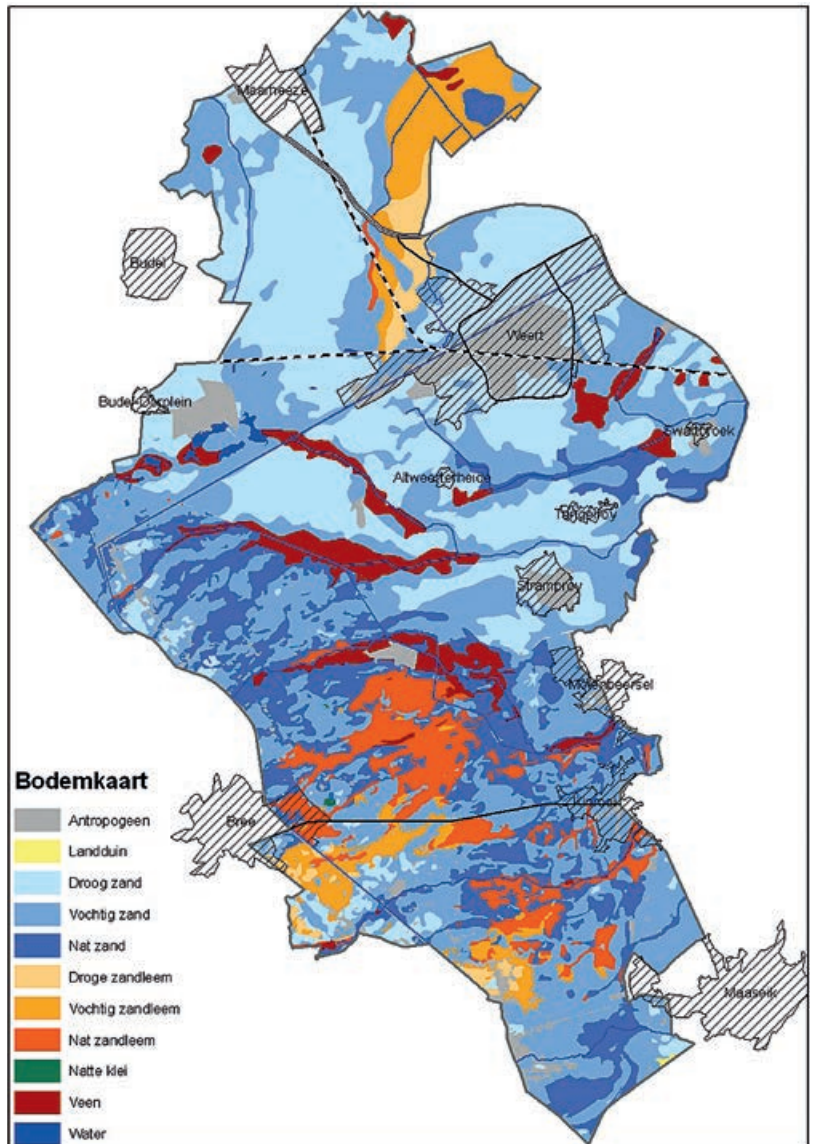
FIGUUR 3

Bodemkaart van het GrensPark Kempen–Broek (bron: INBO/RLKM).

de onafhankelijkheid van België, op de schop. Deze ontginning duurde tot na de Tweede Wereldoorlog. De meest natte delen raakten nooit ontgonnen of werden opnieuw aan hun lot overgelaten. Hier kreeg successie opnieuw een kans waardoor deze gebieden nu grotendeels uit (elzen)broekbos bestaan.

MOZAÏEK VAN LANDSCHAPPEN

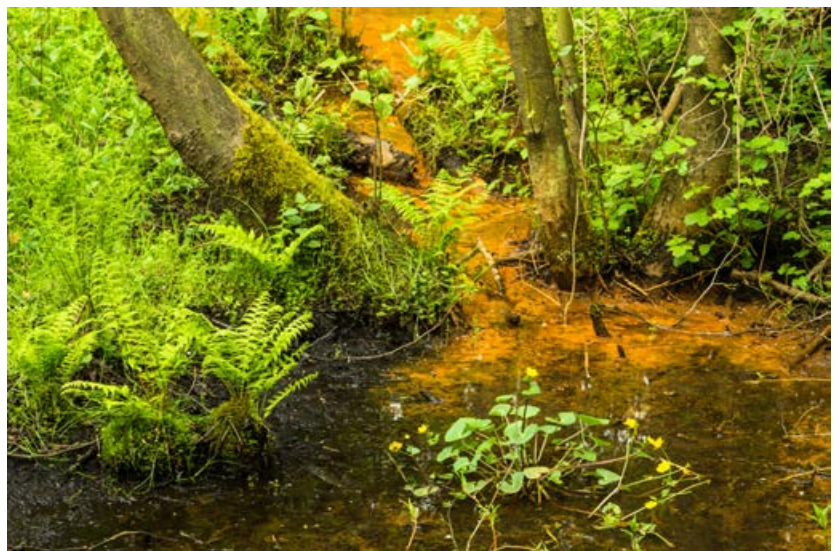
Op deze manier ontstond een bijzonder afwisselend gebied waar cultuur en natuur elkaar afwisselen, waar nat en droog [figuur 6] met elkaar wedijveren en open en gesloten landschappen op een korte afstand van elkaar liggen. Het Kempen–Broek is dan ook geen eenheidsworst, maar een bijzonder gevarieerde lappendeken; een mozaïek van landschappen. Tegenwoordig liggen de natuurgebieden grotendeels in het centrale, natste gedeelte, in de stuifzandgebieden en in de beekvalleien. Hier verliep de ontginning het moeizaamst. Verschillende beheerders proberen deze gebieden nu aan elkaar te smeden tot een aaneengesloten, langgerekte, grensoverschrijdende natuurkern. Deze kern ligt ingebed in een ‘schil’ van cultuurlandschappen, waarvan sommige hun kleinschalige karakter hebben behouden terwijl andere intensief werden ontgonnen en ingericht om tegemoet te komen aan de vereisten van de hedendaagse landbouw.

NATUURLIJKE PROCESSEN

De los liggende natuurgebieden in het centrum van het Kempen–Broek worden steeds beter met elkaar verbonden. Zo ontstaat meer ruimte voor natuurlijke processen, zoals natuurlijke grondwaterschommelingen, natuurlijke begrazing en complete voedselketens. Grote grazers zoals Galloways, Schotse hooglanders, Exmoorponies en Konikpaarden worden vergezeld door de Tauros, een nieuw soort rund dat door Stichting Taurus, Ark Natuurontwikkeling en Rewilding Europe wordt gefokt (GODERIE & LINNARTZ, 2014). Binnen afzienbare tijd zal misschien ook het Edelhert (*Cervus elaphus*) zijn areaal vergroten. Het in 2014 voltooide ecoduct Weerterbergen

biedt hen alvast een ideale springplank. Dieren die, na een leven in het wild, mogen sterven en steeds vaker blijven liggen in hun leefgebied. Zo voeden zij de natuurlijke kringloop van waaruit zij zelf ooit ontstonden (BEEKERS & LINNARTZ, 2014).

FIGUUR 4

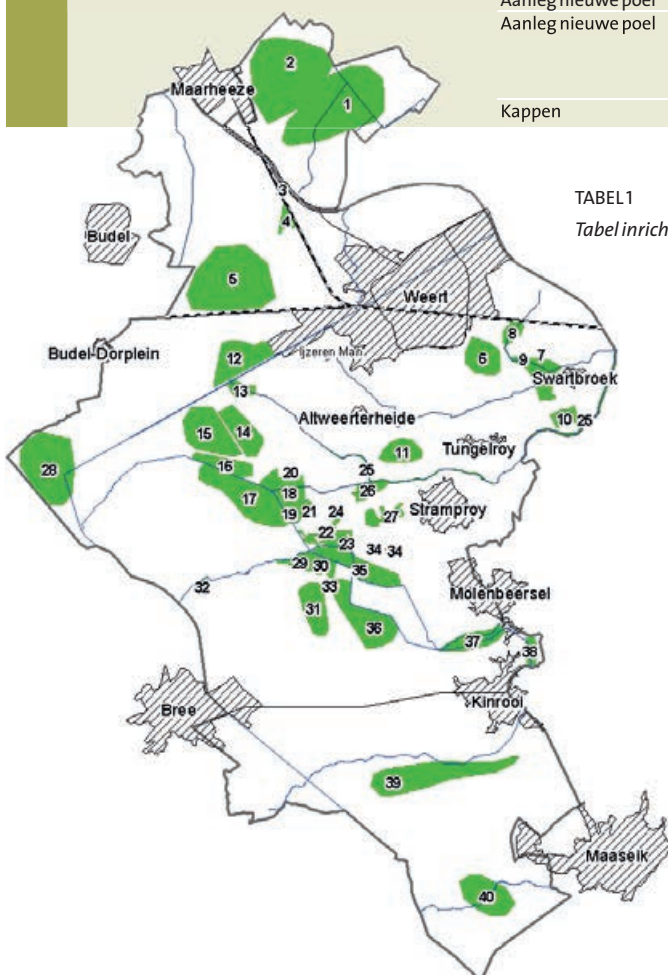
Elzenbroekbos met ijzerrijke kwel (foto: E. Christis).

Nr op kaart	Gebied	Beheerder(s)	Inrichtingen	Doelstellingen	Opp (ha)	Jaartal
1	Weerterbos	Limburgs Landschap (NL)	Kappen en plaggen	Ven	28,45	1997-2004
			Plaggen	Natte heide	12,46	1997-2004
			Uitgraven	Ondiepe laagten	0,5	2011
			Plaggen	Vennen/open water/moeras en natte heide	27,5	2012
			Plaggen	Schraalland/natte heide	2	2012
			Graven	Moeras	1,76	2012
			Kappen en plaggen	Droge heide	4,5	2012
2	Hugterheide	Brabants landschap	Dunnen (kappen)	10% open ruimte in bos (en bosomvorming)		Vanaf 2005
3	A2	Rijkswaterstaat en Prorail	Aanleg ecoduct	Verbinding creëren		2012-2013
4	Weerter- en Budelerbergen	Natuurmonumenten	Bosomvorming	Gemengd bos	6	Jaren 1990
5	OT Weerterheide	Defensie	Stuifzandherstel zuidelijk deel	Stuifduinen	90	2012-2016
6	Moeselpeel	Staatsbosbeheer	Herstel waterhuishouding	Moeras en rietland	76	Jaren 1990
7	Roukespeel (De Krang)	Natuurmonumenten	Opschonen laagte en verwijderen boomopslag	Herstel peel	2	1993, toekomst
			Bosomvorming	Broekbosherstel en omvorming tot gemengd bos	10	Eind jaren 1980
8	Kootspeel (De Krang)	Natuurmonumenten en Waterschap Peel en Maasvallei	Omlegging van de Leukerbeek langs de Kootspeel in plaats van erdoor	Afvoer vuil water en verminderen verdroging		Eind jaren 1990
9	Leukerbeek (De Krang)	Waterschap Peel en Maasvallei	Aanleg Nieuwe Leukerbeek, opschonen huidige Leukerbeek (--> Oude Leukerbeek)	Gescheiden afvoer vervuild water (Nieuwe Leukerbeek) en zuiver water (Oude Leukerbeek)		Vanaf 2012
10	Laagbroek (De Krang)	Natuurmonumenten	Bosomvorming	Broekbosherstel	33	Jaren 1980-2010
			Bosrandenbeheer Graven van twee laagtes	Venaanleg met venoeervervegetaties	1,5	1998-2000
11	Tungelerwallen	Natuurmonumenten	Dunnen (en kaalslag) en plaggen	Stuifzand, droge heide en open bos	6	2010
12	Loezerheide met ven	ARK Natuurontwikkeling	Vernatten, venherstel, ontwikkeling mesotroof moeras Herstel van vochtige heide en broekbos	Natte heide en mesotroof moeras, ook zwakgebufferd ven	45	2012-2016
13	Kruispeel	Natuurmonumenten	Plaggen	Ven, vochtige heide en hoogveenbroekbos	3	1996, 2000, 2001
			Waterschap Peel en Maasvallei	Afwateringsgreppel rond vennen Kruispeel	Afleiden vervuild water	
14	Kruispeel & Achterbroek	Defensie	Vernatting van de heide en geleidelijke omvorming van de naaldbossen		100	Streefdoel
15	Laurabossen	Natuurmonumenten	Groepkap en dunnen	Gemengd bos	250	1999-2017
16	Kettingdijk	Natuurmonumenten	Kappen en dunnen	Broekbosherstel	14	2009-2010
			Herstel hydrologie en plaggen	Moeras en schraalgrasland	120	2009-2015
17	Smeetshof	Natuurpunt	Uitgraven en vernatten	Moeras (veenbodem: mesotroof moeras)	7	2003-2004
			Vernatten	Moeras (veenbodem: mesotroof moeras)	68	
			Uitgraven	2 poelen	0,1	
			Plaggen of maaien	Droge heide	10	
			Spontane ontwikkeling	Bos	7	
			Nieuwe moerasinrichting in planningsfase			Toekomst
18	Wijffelterbroek	Natuurmonumenten	Kappen populieren, stuwjes in afwateringsgreppeltjes hooilanden, opheffing ontwatering broekbos door dijk en stuwjes, hakhoutbeheer in broekbos	Broekbos- en vochtig hooilandherstel	53	Jaren 1980
19	Wijffelterbroek (oostzijde)	ARK Natuurontwikkeling	Maaveldverlaging, vernatting	Mesotroof moeras, natte graslanden	15	2014
20	Wijffelterbroek (noordzijde)	ARK Natuurontwikkeling	Vernatting, maaveldherstel en begrazing	Mesotroof moeras, natte graslanden	23	2012-2013
21	Wijffelterbroek (zuidzijde)	ARK Natuurontwikkeling	Vernatting, maaveldherstel en begrazing	Mesotroof moeras, natte graslanden	10	2010-2012
22	Siëndonk, Luuëke (Stramprooierheide)	ARK Natuurontwikkeling & Natuurmonumenten	Vernatten, maaveldverlaging en ontwikkeling mesotroof moeras	Mesotroof moeras, natte graslanden	40-60	2011-2014
23	'Abeek' (perceel Stramprooierheide)	ARK Natuurontwikkeling & Natuurmonumenten	Vernatten, maaveldverlaging en ontwikkeling mesotroof moeras	Mesotroof moeras, natte graslanden	17	2011-2013
24	Buëtjesheide (Stramprooierheide)	Natuurmonumenten	Dunning, verwijdering opslag	Gemengd loofbos, heideherstel		
25	Tungelroysche beek	Waterschap Peel en Maasvallei	Sanering en hermeandering	Ecologisch herstel beek	11 km	1999-2011
26	'Tungelroysche Beek'	ARK Natuurontwikkeling	Vernatting, maaveldherstel en begrazing	Mesotroof moeras, natte graslanden	45	1995-2015
27	Areven	Natuurmonumenten	Aanpassingen interne waterhuishouding Verwijderen Arevenlossing	Verbetering hydrologie	22	1994 Toekomst
28	Lozerheide	Afdeling Natuur en Bos	Herstel bevoeiingsblok van historische vloeiwedestelsysteem		3	1999
29	De Luysen	Natuurpunt	Afgraven, vernatten	Moeras	35	1999-2001, 2007
			Plaatsen stuw en vistrap	Invloed kwel verhogen		2011
30	Mariahof	Natuurpunt	Herprofilieren	Moeras	19	2012?

Nr op kaart	Gebied	Beheerder(s)	Inrichtingen	Doelstellingen	Opp (ha)	Jaartal
31	Sint-Maartensheide	landinrichting Noordoost Limburg Natuurpunt	Aanleg 3 graslandreservaten en 5 poelen			2002
			Plaggen	Heide en vennen	17	2011
			Kappen	Poelen	2	
32	Laak	Natuurpunt	Kappen	Grasland (en poelen)	11	
33	Grootbroek	Afdeling Natuuren en Bos	Tussendijk van vijver: kappen en afgraven/ verlagen	Moeras (zandplaat)	0,1	2009
			Hoge dijk afgraven	Moeras (zandplaat)		2012
34	Houtbroek	ARK Natuurontwikkeling	Dempen sloten, afplaggen tot moeras	Moerasherstel	6	2013/2014
35	Stramprooierbroek	Limburgs Landschap (B)	Plaggen en nivelleren	Grasland	0,5	2011
			Plaggen	Moeras	0,4	2011
			Herprofilieren	Vijver		2012?
36	Hasselterbroek	Limburgs Landschap (B)	Bosfreen en plaggen	Droge heide	0,5	2011
			Dunnen (kappen)	Open bos	3	2011
			Kappen	Droge heide	4	2008
			Kappen en plaggen, dunnen, bosfreen	Droge heide	5	2002, 2006, 2008, 2011
			Vernatten	Grasland	15	2012
			Aanleggen poelen/laagtes	2 poelen/laagtes	0,34	2004
37	Zig	Limburgs Landschap (B)	Aanleggen + herstel van poelen	5 + 3 poelen	0,43	2013
			Kappen	Moeras	3,5	2002
			Kappen en uitgraven	Moeras	10,5	2003
			Uitgraven	Moeras (open water)	3	2003
			Herprofilieren	2 vijvers	0,1	
			Herstel	2 poelen	0,06	
38	Goort	Afdeling Natuur en Bos	Aanleg poel	1 poel		2004
39	Middenloop van de vallei van de Itterbeek "deelgebied de Brand"	Natuurpunt	Uitgraven	25 poelen *	0,5	1993-2011*
			Herprofilieren en visvrij maken	2 poelen *	0,025	2009*
			Uitdiepen	1 poel		2005
			Plaggen	2 ondiepe droogvallende zones	0,1+0,4	2012
			Aanplanten doornstruweel en braamstruweel		7000 stuks	2010-2011
			Grootschalig inrichtingsproject beekvallei in planningsfase			Toekomst
40	Tösch-Langeren	Limburgs Landschap (B)	Aanplanten	10 houtkanten	1	2011
			Herprofilieren	1 vijver	0,02	2011
			Aanleg nieuwe poel	Leefmilieu amfibieën en insecten		2011
			Aanleg nieuwe poel	Voortplantingsbiotoop Boomkikker (<i>Hyla arborea</i>) en Kamsalamander (<i>Triturus cristatus</i>)	0,02	2013
			Kappen	Akker	0,5	1995

TABEL 1

Tabel inrichtingswerken in Kempen~Broek 1980-2014; * = mededeling Engelen, 2010.

MOZAÏEK VAN MENSEN EN BELANGEN

Natuurkern en cultuurschil bepalen de identiteit van het GrensPark Kempen~Broek. Voor de pakweg veertig partijen in het samenwerkingsverband Kempen~Broek is dit een leidraad om natuurgebieden met elkaar te verbinden, het landschappelijk erfgoed te behouden of te versterken en uiteenlopende belangen te verzoenen. Een overzicht van de grotere natuurontwikkelingswerken die de terreinbeherende organisaties tussen 1980 en 2014 realiseerden, is opgenomen in tabel 1 en figuur 5. Gezamenlijk streven is om de grensstreek aantrekkelijk en beleefbaar te houden voor zowel huidige als toekomstige generaties bewoners en bezoekers.

FIGUUR 5

Overzichtkaart inrichtingswerken in Kempen~Broek 1980-2014.

Nummers verwijzen naar de volgnummers in tabel 1 (bron: INBO/RLKM).

FIGUUR 6

Struikhei en korstmossenvegetatie in de Boshoverheide (foto: E. Christis).

kansen voor de flora en fauna, zoals ook LOMMELEN *et al.* (2014) en KURSTJENS (2014) laten zien.

TOT SLOT

Het jaar waarin dit themanummer verschijnt, valt samen met het 25-jarig bestaan van het samenwerkingsverband Kempen~Broek. Deze inleiding besluit daarom niet alleen met een uitnodiging tot lezen, maar ook met de handreiking om de resultaten van 25 jaar natuur- en gebiedsontwikkeling in het gebied zelf te komen aanschouwen.

'Toekomstbestendig' betekent met de tegenwoordige klimaatverandering ook 'klimaatbestendig'. Ooit waren de moerassen van het Weerterbos, het Grootbroek en het Bocholter- en Wijffelterbroek natuurlijke waterbuffers. Nu wordt hun verleden met de toekomst verbonden door hun rol als (klimaat)buffer te reactiveren. Het herstel van de moerasgebieden in het hart van het Kempen~Broek beschermt tegen overstromingen benedenstrooms én biedt nieuwe

DANKWOORD

Een woord van dank gaat naar alle beheerders van het Kempen~Broek voor hun hulp bij het opmaken van het overzicht van de inrichtingswerken.

Summary

THE KEMPEN~BROEK PARKLAND AREA

The Kempen~Broek parkland area extends across the Dutch-Belgian border, covering parts of the Belgian and Dutch provinces of Limburg and Noord-Brabant. The gently undulating landscape with cover sands and shallow valleys is situated at the foot of the higher 'Kempisch Plateau', from which it receives seepage water and rainwater via its brooks. These brooks eventually drain into the river Meuse further east. The plain, also known as the 'Vlakte van Bocholt', inherently tends to retain water, creating various wetlands between the higher parts of the drift-sand areas.

A whole range of abiotic and biotic factors and human interventions have brought about a mosaic of landscapes, including a variety of brook valleys, agricultural areas, drift-sands, heathlands, forests and wetlands. Over the past 25 years, many parties have been collaborating to link up the natural areas in the region and to increase the biodiversity. They also aim to make the area, which is located in a densely populated region, more accessible to the general public and to preserve and strengthen the landscape heritage.

By reconciling different interests, their goal is to maintain the attractiveness and amenity value of the border region for both current and future generations and visitors.

The parties involved are trying to develop a 'future-resistant' landscape which, in view of the current climate change, can also be called 'climate-resistant'. The once vast wetlands, brook valleys and bogs were natural water buffers. Restoring their ability to hold and absorb water can help prevent floods, enabling the parties involved in managing the Kempen~Broek parkland to contribute to the climate resilience of the Meuse valley.

Literatuur

- BEEKERS, B. & L. LINNARTZ, 2014. Dood doet Leven in het Kempen~Broek. Ruimte voor (grote) aaseters. *Natuurhistorisch Maandblad* 103(4):110-111.
- ENGELLEN, P., G. KURSTJENS & H.J.M. VAN BUGGENUM, 2014. De terugkeer van de Boomkikker in het Kempen~Broek. Kansen voor een Belgisch-Nederlandse populatie. *Natuurhistorisch Maandblad* 103(4):82-86.
- GODERIE, R. & L. LINNARTZ, 2014. Tauros, oeros van het Kempen~Broek. *Natuurhistorisch Maandblad* 103(4):94-95.
- HOOGVELD, J., T. GAETHOFS & E. BINNENDIJK, 2014. Be-

ken en beekvissen in het Kempen~Broek. Wat heet natuurlijk? *Natuurhistorisch Maandblad* 103(4):73-79.

- HOUBEN, B. & G. KURSTJENS, 2014. Een nieuwe toekomst voor de Otter. *Natuurhistorisch Maandblad* 103(4):80-81.
- JANSEN, W., J. LEURS, A. VAN STIPDONK & G. BOLLEN, 2014. De wel is op weg. Herstel van de stuifduinen op de Tungelerwallen. *Natuurhistorisch Maandblad* 103(4):96-102.
- KURSTJENS, G., 2014. Tien jaar Bevers in het Kempen~Broek. *Natuurhistorisch Maandblad* 103(4):87.
- KURSTJENS, G., 2014. Floraherstel in en om de venen van het Weerterbos. *Natuurhistorisch Maandblad* 103(4):67-72.
- LOMMELEN, E., G. KURSTJENS & G. DE BLUST, 2014. Op weg naar grootschalig moerasherstel in het Kempen~Broek. De eerste resultaten. *Natuurhistorisch Maandblad* 103(4):63-66.
- RAEMAKERS, I., B. HENDRIKX & B. BEEKERS, 2014. Bijzondere insecten van heide en stuifzand in het Kempen~Broek. *Natuurhistorisch Maandblad* 103(4):103-109.
- VELING, K. & H. VOSSEN, 2014. Kansen voor dagvlinders in het Kempen~Broek. *Natuurhistorisch Maandblad* 103(4):88-93.
- VOORN, P.J.J.J., 2014. Ringselven en Loozerheide. Hoe Maaswater en giftige metalen tot hoge biodiversiteit leiden. *Natuurhistorisch Maandblad* 103(4):112-119.